

Varkens- en pluimveebedrijven: ruim 20% van inkomen voor mestafvoer

Arjan Wisman

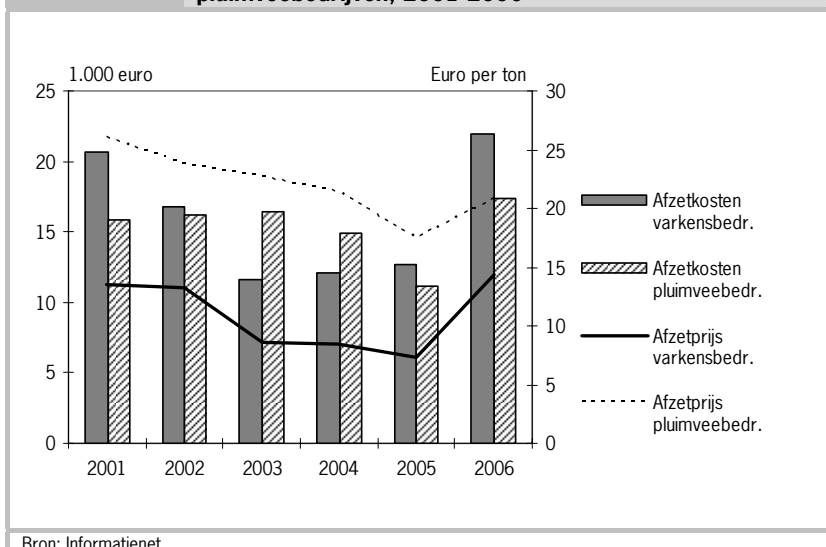
Landbouwbedrijven hebben de afgelopen jaren diverse malen hun mineralenmanagement aan moeten passen aan nieuwe regelgevingen vanwege het mest- en mineralenbeleid. De meest recente grote vernieuwing daarvan ging in op 1 januari 2006: het MineralenAangifteSysteem (MINAS) werd vervangen door de invoering van gebruiksnormen per gewas, waarbij naast de organische mest ook de mineralen uit kunstmest worden meegenomen.

Dit artikel gaat in op de ontwikkeling van prijzen en kosten van mestafzet op varkens- en pluimveebedrijven, zoals dat is waargenomen in het Bedrijven-Informatienet.

Mestafzetprijzen

In de periode 2001-2006 betaalden varkensbedrijven gemiddeld 16.000 euro per bedrijf per jaar voor de mestafvoer. Op pluimveebedrijven was dat gemiddeld 15.500 euro. In de jaren 2003-2005 waren de mestafzetkosten op varkensbedrijven gemiddeld lager dan in de andere jaren. De betaalde prijs zakte van ruim 13 euro per ton in 2002 naar minder dan 8 euro per ton in 2005. Op pluimveebedrijven waren de mestafzetkosten alleen in 2005 duidelijk lager, deels dankzij de goede vraag en deels door het opgebouwde MINAS-saldo dat tot 1 januari 2006 nog kon worden benut. De betaalde prijs daalde van 26 euro per ton in 2001 naar circa 17 euro per ton in 2005 (figuur 1).

Figuur 1 Mestafzetkosten per bedrijf (1.000 euro) en mestafzetprijs (euro per ton) op gespecialiseerde varkensbedrijven en pluimveebedrijven, 2001-2006

De meeste dierlijke mest wordt in het najaar (op kleigrond) en in het voorjaar (op zandgrond) uitgereden. Bij ongunstige weersomstandigheden in die periode vermindert direct de vraag naar dierlijke mest met stijgende mestafzetzprijzen tot gevolg. Dat bleek duidelijk in het natte voorjaar van 2006. Het grotere mestaanbod kon niet snel genoeg worden geplaatst. De mest bleef langer in de mestkelders of is door distributeurs naar tijdelijke topslag vervoerd. Daarnaast moet er sinds de nieuwe regelgeving van 2006 ook rundveemest worden afgevoerd, waardoor de druk op de mestmarkt ook steeg. Voor droge pluimveemest is export een alternatief afzetkanaal.

Mestkosten per bedrijf

Voor het gemiddelde varkensbedrijf liepen de mestafzetzprijzen in 2006 op tot bijna 22.000 euro per bedrijf, ofwel 14,40 euro per ton. Op het gemiddelde pluimveebedrijf stegen deze kosten in 2006 naar ruim 17.000 euro, ofwel bijna 21 euro per ton. Voorlopige cijfers over 2007 geven voor varkensmest een gemiddelde prijs van rond 20 euro per ton en voor pluimveemest van circa 30 euro per ton.

De betaalde mestkosten hadden in de jaren 2001-2006 op varkensbedrijven gemiddeld een aandeel van circa 4% in de totale kosten (inclusief berekende kosten) per bedrijf en op pluimveebedrijven een aandeel van circa 2,5% (tabel 1).

Het aandeel van de mestkosten in het inkomen uit bedrijf (excl. mestkosten) bedroeg in de periode 2001-2006 ruim 20% op varkensbedrijven en ruim 30% op pluimveebedrijven. Door grote fluctuaties in de inkomens verschillen die percentages sterk tussen de jaren. De jaren 2004-2006 waren gunstig voor de inkomens in de varkenshouderij, zodat daardoor de betaalde mestkosten ook beter op waren te brengen.

Tabel 1	Bedrijfskenmerken en betaalde mestafzetzprijzen op gespecialiseerde varkensbedrijven en pluimveebedrijven			
	varkensbedrijven		pluimveebedrijven	
	gem.	gem.	gem.	gem.
	2001-2003	2004-2006	2001-2003	2004-2006
Aantal bedrijven	4.660	4.110	1.290	1.090
Oppervlakte cultuurgrond (ha)	7,8	8,7	2,9	5,7
Bedrijfsomvang (nge)	98	101	117	120
Afvoertransacties organische mest (ton)	1.376	1.511	670	711
Totaal mestafzetzprijzen (x 1.000 euro)	16,3	15,7	16,1	14,9
Mestafzetzprijs (euro per ton) a)	11,8	10,4	24,1	21
Totale kosten per bedrijf (x 1.000 euro)	400	443	575	647
Inkomen uit bedrijf (x 1.000 euro)	-7	60	57	8
Mestafzetzprijzen in totale kosten (%)	4,1	3,5	2,8	2,3
Mestafzetzprijzen in % van inkomen (excl. mestafzetzprijzen)	169	21	22	64

a) excl. gratis afgevoerde mest.
Bron: Informatienet.

Grote spreiding in betaalde mestkosten

Er zijn grote verschillen in betaalde mestkosten per bedrijf. Het kwart van de varkensbedrijven respectievelijk pluimveebedrijven met de laagste kosten betaalde in 2006 gemiddeld 3.400 euro en 3.600 per bedrijf terwijl het kwart met de hoogste kosten gemiddeld meer dan 50.000 euro en 37.000 per bedrijf betaalde (tabel 2). De oorzaak voor dat verschil is grotendeels gelegen in de bedrijfsomvang en de hoeveelheid afgevoerde mest.

Het aandeel van de mestkosten in de totale kosten loopt uiteen van 1,5% op varkensbedrijven en 1% op pluimveebedrijven in de laagste groep tot bijna 6% respectievelijk 3% in de hoogste groep. Het aandeel van de mestafzetkosten in het inkomen varieert op varkensbedrijven van 10% in de laagste groep naar 26% in de hoogste groep. Op de pluimveebedrijven was dit aandeel mede door de slechte resultaten in 2006 extreem hoog.

De vleeskuikenbedrijven zitten vooral in de groep met de hoogste mestkosten. In nge's gemeten is deze groep bijna vier keer zo groot als de groep met de laagste kosten. Het aandeel van de mestkosten in de totale kosten is in de hoogste groep drie maal zo hoog als in de laagste groep, respectievelijk 1% en 3%.

Tabel 2	Spreiding in betaalde mestkosten op gespecialiseerde varkensbedrijven en pluimveebedrijven in 2006					
	varkensbedrijven			pluimveebedrijven		
	25% met laagste kosten	25% met hoogste kosten	Totaal	25% met laagste kosten	25% met hoogste kosten	Totaal
Aantal bedrijven	996	961	3.883	253	262	1.073
Aantal steekproefbedrijven	16	42	108	11	20	56
Aantal zeugen/leghennen	83	436	215	21.200	86.200	44.700
Aantal vleesvarkens/vleeskuikens	534	1.866	1.042	12.600	68.300	27.600
Oppervlakte cultuurgrond (ha)	8,7	9,2	8,5	6,2	6,4	6,1
Bedrijfsomvang (nge)	53	205	110	64	229	126
Afvoertransacties organische mest (ton)	317	3.544	1.518	208	1.694	836
Totaal mestafzetkosten (x 1.000 euro)	3,4	51,8	21,9	3,6	36,8	17,4
Mestafzetprijs (euro per ton)	10,6	14,6	14,4	17,1	21,7	20,8
Totale kosten per bedrijf (x 1.000 euro)	221	912	491	389	1257	698
Inkomen uit bedrijf (x 1.000 euro)	29	144	81	-21	-47	-15
Mestafzetkosten in totale kosten (%)	1,5	5,7	4,5	0,9	2,9	2,5
Mestafzetkosten in % van inkomen (excl. mestafzetkosten)	10	26	21	.	.	695

Bron: Informatienet.